

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ NIAL FENNELLY

της 9ης Μαρτίου 2000*

1. Η αφορώσα τη Σύμβαση των Βρυξελλών αίτηση για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως θέτει δύο ζητήματα: το πρώτο είναι αν η Σύμβαση έχει εφαρμογή όταν ο ενάγων έχει κατοικία σε τρίτη χώρα. Το δεύτερο είναι αν οι ειδικοί κανόνες για τη «διεθνή δικαιοδοσία σε υποθέσεις ασφαλίσεων» έχουν εφαρμογή στις διαφορές που αφορούν την αντασφάλιση¹.

ο γενικός κανόνας δικαιοδοσίας κατά τον οποίο «τα πρόσωπα που έχουν την κατοικία τους στο έδαφος συμβαλλομένου κράτους ενάγονται ενώπιον των δικαστηρίων του κράτους αυτού, ανεξάρτητα από την ιθαγένειά τους». Ο γενικός αυτός κανόνας δικαιοδοσίας βάσει της κατοικίας εξαρτάται από τους κανόνες που αφορούν τις «ειδικές βάσεις διεθνούς δικαιοδοσίας» που διατυπώνονται στο τμήμα 2 του τίτλου II. Στους κανόνες αυτούς περιλαμβάνεται το άρθρο 5 το οποίο, μεταξύ άλλων, ορίζει τα εξής:

I — Νομικό πλαίσιο και πραγματικά περιστατικά

A — Σχετικές διατάξεις της Συμβάσεως των Βρυξελλών

«πρόσωπο που έχει την κατοικία του στο έδαφος συμβαλλομένου κράτους μπορεί να εναχθεί σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος:

2. Το τμήμα 1 του τίτλου II της Συμβάσεως περιέχει το άρθρο 2 στο οποίο διατυπώνεται

1) ως προς διαφορές εκ συμβάσεως ενώπιον του δικαστηρίου του τόπου όπου εκπληρώθηκε ή οφείλει να εκπληρωθεί η παροχή [...].»

* Γλώσσα του πρωτοτύπου: η αγγλική.

1 — Σύμβαση της 27ης Σεπτεμβρίου 1968 για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεως σε ασπικές και εμπορικές υποθέσεις (JO 1972, L 299, σ. 32). Κατά το χρόνο των περιστατικών που αποτέλεσαν την αφορμή για την κύρια διαδικασία, οι σχετικές διατάξεις του τίτλου II της Συμβάσεως των Βρυξελλών, ήτοι το τμήμα 3 που αναφέρεται στη «διεθνή δικαιοδοσία σε υποθέσεις ασφαλίσεων», τροποποιήθηκαν με τη Σύμβαση της 9ης Οκτωβρίου 1978, σχετικά με την προσχώρηση του Βασιλείου της Δανίας, της Ιρλανδίας και του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και Βόρειας Ιρλανδίας (JO L 304, σ. 1, στο εξής: Σύμβαση προσχώρησης του 1978). Ούτε η Σύμβαση της 25ης Οκτωβρίου 1982, σχετικά με την προσχώρηση της Ελληνικής Δημοκρατίας (EE L 388, σ. 1), ούτε η Σύμβαση της 26ης Μαΐου 1989, σχετικά με την προσχώρηση του Βασιλείου της Ισπανίας και της Πορτογαλικής Δημοκρατίας (EE L 285, σ. 1) επέφεραν εν προκειμένω ουσιώδεις τροποποιήσεις.

3. Το τμήμα 2 εξαρτάται επίσης από τους κανόνες του τμήματος 3, που περιλαμβάνει τα άρθρα 7 έως 12 α και το οποίο αφορά τη

«διεθνή δικαιοδοσία σε υποθέσεις ασφαλίσεων». Το άρθρο 8 προβλέπει τα εξής:

«Ο ασφαλιστής που έχει την κατοικία του στο έδαφος συμβαλλόμενου κράτους μπορεί να εναχθεί:

1) ενόπιον των δικαστηρίων του κράτους όπου έχει την κατοικία του

ή

2) σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος ενόπιον του δικαστηρίου του τόπου όπου ο αντισυμβαλλόμενος του ασφαλιστή έχει την κατοικία του

ή

3) αν πρόκειται για συνασφαλιστή, ενόπιον του δικαστηρίου του συμβαλλόμενου κράτους, στο οποίο έχει εναχθεί ο κύριος ασφαλιστής.

Όταν ο ασφαλιστής δεν έχει κατοικία στο έδαφος συμβαλλόμενου κράτους, αλλά διαθέτει υποκατάστημα, πρακτορείο ή οποι-

αδήποτε άλλη εγκατάσταση σε συμβαλλόμενο κράτος, θεωρείται, για διαφορές σχετικές με την εκμετάλλευσή τους, ότι έχει την κατοικία του στο έδαφος του κράτους αυτού.»

B — Η κύρια δίκη και η αίτηση για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως

4. Η Universal General Insurance Company (στο εξής: UGIC), ήδη υπό εκκαθάριση, είναι εγκατεστημένη στη British Columbia του Καναδά. Είχε δώσει οδηγίες στη μεσίτη της Europera, μια εγκατεστημένη στη Γαλλία εταιρία, να προβεί στη σύναψη συμβάσεως αντασφαλίσεως με ισχύ από την 1η Απριλίου 1990 αφορώσας χαρτοφυλάκιο ασφαλιστηρίων προς ασφαλιστική κάλυψη κατοικιών στον Καναδά. Σε εκτέλεση αυτών των οδηγιών, η Europera ήρθε σε επαφή, με τηλεομοιοτυπία της 27ης Μαρτίου 1990, με την Group Josi Reinsurance Company SA (στο εξής: «Group Josi»), εταιρία εγκατεστημένη στο Βέλγιο, και της πρότεινε συμμετοχή στην εν λόγω σύμβαση αντασφαλίσεως, αναφέροντας ότι «οι κύριοι αντασφαλιστές είναι οι Union Ruck με ποσοστό 24 % και οι Agrippina Ruck με ποσοστό 20 %[...]». Απαντώντας με τηλεομοιοτυπία της 6ης Απριλίου 1990, η Group Josi συμφώνησε να μετάσχει μέχρι ποσοστό 7,5 %.

5. Εν τω μεταξύ, στις 28 Μαρτίου 1990, η Union Ruck γνωστοποίησε στην Europera ότι δεν σκόπευε να παρατείνει τη συμμετοχή της πέραν της 31ης Μαΐου 1990, η δε Agrippina Ruck, με έγγραφο της 30ής Μαρτίου 1990, δήλωσε ότι θα περιορίζε τη συμμετοχή της από 20 % σε 10 % από την 1η Ιουνίου 1990. Δεν αμφισβητείται ότι η

Euromera δεν πληροφόρησε την Group Josi για τις ανακοινώσεις αυτές.

6. Στις 25 Φεβρουαρίου 1991, η Euromera απέστειλε στην Group Josi αντίγραφο λογαριασμού στο οποίο φαινόταν ότι η εταιρία αυτή όφειλε 54 679,34 δολάρια Καναδά (CAD), λόγω της συμμετοχής της στον κίνδυνο. Η Group Josi αρνήθηκε να πληρώσει, ισχυριζόμενη ότι ωθήθηκε να συμμετάσχει στη Σύμβαση ανασφάλισσης βάσει πληροφοριών οι οποίες «αποδείχθηκαν εκ των υστέρων εσφαλμένες».

7. Στις 6 Ιουλίου 1994, η UGIC ενήγαγε την Group Josi ενώπιον του tribunal de commerce (εμποροδικείου) de Nanterre. Η Group Josi προέβαλε ότι τα γαλλικά δικαστήρια στερούνται δικαιοδοσίας, λόγω του ότι δικαιοδοσία έχει το Tribunal de commerce των Βρυξελλών, στην περιφέρεια του οποίου έχει την έδρα της. Η Group Josi επικαλέστηκε τόσο τη Σύμβαση των Βρυξελλών όσο και το άρθρο 1247 του γαλλικού αστικού κώδικα (στο εξής: αστικού κώδικα).

8. Στις 27 Ιουλίου 1995, το tribunal de commerce de Nanterre έκρινε ότι είχε διεθνή δικαιοδοσία κατά το γαλλικό δίκαιο για τον λόγο ότι η Σύμβαση των Βρυξελλών δεν έχει εφαρμογή στην περίπτωση καναδικής εταιρίας. Εξέδωσε απόφαση σε βάρος της Group Josi και την υποχρέωσε να καταβάλει στην UGIC εντόκως το ποσό των 54 679,34 CAD.

9. Η Group Josi εφεσίβαλε την απόφαση αυτή ενώπιον του γαλλικού cour d'appel de Versailles (στο εξής: το αιτούν δικαστήριο). Υποστήριξε ότι η Σύμβαση των Βρυξελλών έχει εφαρμογή, εφόσον, ως εναγομένη, είναι εγκατεστημένη σε συμβαλλόμενο κράτος². Η UGIC ισχυρίστηκε ότι οι κανόνες περί δικαιοδοσίας που θέτει η Σύμβαση μπορούν να έχουν εφαρμογή μόνον εάν τόσο ο ενάγων όσο και ο εναγόμενος έχουν την κατοικία τους στο έδαφος συμβαλλόμενου κράτους. Εφόσον είναι εταιρία που έχει συσταθεί κατά το καναδικό δίκαιο χωρίς καμία δευτερεύουσα εγκατάσταση εντός της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, συνήγαγε ότι η Σύμβαση δεν μπορεί να έχει εφαρμογή και η αμφισβήτηση ως προς τη δικαιοδοσία πρέπει να λυθεί σύμφωνα με τους εθνικούς κανόνες του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου, κατά τους οποίους δικαιοδοσία έχουν τα γαλλικά δικαστήρια.

10. Αφού ζήτησε τη γνώμη της εισαγγελικής αρχής το αιτούν δικαστήριο αποφάσισε να υποβάλει τα ακόλουθα ερωτήματα στο Δικαστήριο βάσει του Πρωτοκόλλου της 3ης Ιουνίου 1971 για την ερμηνεία από το Δικαστήριο της Συμβάσεως των Βρυξελλών:

«1) Έχει η Σύμβαση των Βρυξελλών της 27ης Σεπτεμβρίου 1968 για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις εφαρμογή όχι μόνο στις “ενδοκοινοτικές” διαφορές αλλά και στις “κοινοτικοποιημένες” διαφορές; Ειδικότερα, μπορεί ο εναγόμενος, που είναι εγκα-

2 — Επικαλέστηκε επίσης το άρθρο 5, περίπτωση 1, που αφορά ειδικά την δικαιοδοσία σε διαφορές εκ συμβάσεως.

τεστημένος σε συμβαλλόμενο κράτος, να αντιτάξει στον ενάγοντα, που κατοικεί στον Καναδά, τους περιεχόμενους στη Σύμβαση αυτή κανόνες περί ειδικών βάσεων διεθνούς δικαιοδοσίας;

όπως αυτές που χαρακτηρίζουν την κύρια δικη³.

- 2) Μπορούν οι περιεχόμενοι στα άρθρα 7 επ. της Συμβάσεως των Βρυξελλών κανόνες περί ειδικών βάσεων διεθνούς δικαιοδοσίας σε υποθέσεις ασφαλίσεων, να τύχουν εφαρμογής σε υποθέσεις αντασφαλίσεως;»

13. Η Επιτροπή, το Ηνωμένο Βασίλειο και η Γαλλία υποστηρίζουν ότι, από τη στιγμή κατά την οποία το αντικείμενο μιας διαφοράς εμπίπτει στο ουσιαστικό πεδίο εφαρμογής της Συμβάσεως των Βρυξελλών και, ειδικότερα, όταν ο εναγόμενος έχει κατοικία εντός συμβαλλομένου κράτους, η κατοικία του ενάγοντος δεν έχει σημασία⁴.

II — Ανάλυση

11. Γραπτές παρατηρήσεις κατέθεσαν η UGIC, η Group Josi, η Γαλλική Δημοκρατία, το Ηνωμένο Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας και η Επιτροπή. Μόνον η Γαλλία και η Επιτροπή διατύπωσαν προφορικές παρατηρήσεις.

14. Δεν υφίσταται κανένα στοιχείο στην έκθεση Jenard για τη Σύμβαση των Βρυξελλών που θα μπορούσε να αποτελεί ένδειξη για το ότι οποιοσδήποτε γενικός περιορισμός της εφαρμογής του βασικού κανόνα στηρίζεται στην ύπαρξη κατοικίας του ενάγοντος στο έδαφος συμβαλλομένου κράτους⁵. Επιπλέον, όπως εξαιρετικώς έχει σημασία στο πλαίσιο της Συμβάσεως ο τόπος της κατοικίας του ενάγοντος⁶. Η ρητή αναφορά, κατά τις εξαιρετικές αυτές περιπτώσεις, στον τόπο αυτόν υποδηλώνει ότι δεν έχει σημασία σε όλες τις άλλες περιπτώσεις.

A — Η δυνατότητα εφαρμογής της Συμβάσεως των Βρυξελλών

15. Η Group Josi συμφωνεί, αλλά προσθέτει ότι οι διαφορές που συνδέονται με την Κοινότητα εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της Συμβάσεως. Μια διαφορά «ενσωματώνεται»

12. Σε όλες τις παρατηρήσεις που κατατέθηκαν στο Δικαστήριο, με εξαίρεση αυτές της UGIC, υποστηρίζεται ότι η Σύμβαση των Βρυξελλών έχει εφαρμογή σε περιπτώσεις

3 — Η UGIC αφήνει στην επίσημη του Δικαστηρίου το ζήτημα αν ο εναγόμενος μπορεί να επικαλεστεί την Σύμβαση των Βρυξελλών έναντι ενάγοντος που έχει την κατοικία του στον Καναδά.

4 — Βλ. τις αποφάσεις του Δικαστηρίου της 25ης Ιουλίου 1991, C-190/89, Rich (Συλλογή 1991, σ. I-3855), και της 6ης Δεκεμβρίου 1994, C-406/92, Taitry (Συλλογή 1994, σ. I-5439).

5 — ΕΕ 1986, C 298, σ. 29.

6 — Το Ηνωμένο Βασίλειο αναφέρεται στα άρθρα 5, περίπτωση 2, 8, περίπτωση 2, 14, περίπτωση 1, και 17.

(«intégrés») στην Κοινότητα αν εμπίπτει σε έναν από τους κανόνες περί δικαιοδοσίας της Συμβάσεως. Η Γαλλία υποστηρίζει ότι, δεδομένου ότι η UGIC μπορεί να θεωρηθεί ότι είναι εγκατεστημένη στη Γαλλία μέσω του Γάλλου εντολοδόχου, το πρώτο ζήτημα δεν τίθεται⁷. Επιπλέον, η εφαρμογή του άρθρου 2, ανεξαρτήτως του τόπου της κατοικίας του ενάγοντος, θα ενισχύσει την ασφάλεια δικαίου όσον αφορά τους έχοντες κατοικία σε τρίτο κράτος διαδίκους, οι οποίοι δεν θα είναι τότε αναγκασμένοι να αντιμετωπίσουν την αβεβαιότητα από τα απρόοπτα ενδεχόμενα που συνεπάγεται η εφαρμογή εθνικών κανόνων ιδιωτικού διεθνούς δικαίου.

16. Συμφωνώ με το Ηνωμένο Βασίλειο και τη Γαλλία ότι θα ήταν απρόσφορο για τους σκοπούς του καθορισμού του προσωπικού πεδίου εφαρμογής της Συμβάσεως των Βρυξελλών, που σκοπεύει στην ενίσχυση της ασφάλειας δικαίου, να χρησιμοποιηθεί μια τόσο αόριστη έννοια όπως αυτή της ενσωματώσεως ή όχι μιας διαφοράς εντός της Κοινότητας. «Η ασφάλεια δικαίου», κατά την έκθεση Jenard, «είναι ακόμα περισσότερο εγγυημένη από τη Σύμβαση, εφόσον στηρίζεται στην άμεση δικαιοδοσία» — δηλαδή όταν οι θεσπιζόμενοι κανόνες δικαιοδοσίας έχουν εφαρμογή εντός του κράτους της αρχικής διαδικασίας και όχι μόνο ενώπιον των δικαστηρίων του κράτους όπου επιδιώκεται η αναγνώριση και η εκτέλεση της απόφασης — «διότι η απόφαση εκδίδεται από δικαστήριο του οποίου η δικαιοδοσία βασίζεται στην ίδια τη Σύμβαση»⁸. Αυτό ακριβώς πράττει η Σύμβαση των Βρυξελλών. Θεσπίζει «κοινούς κανόνες δικαιοδοσίας [...] [μ]ε στόχο να κατοχυρώσει [...] ως προς το

θέμα που κλήθηκε να ρυθμίσει, μια πραγματική έννομη τάξη από την οποία πρέπει να προκύπτει η μεγαλύτερη δυνατή ασφάλεια»⁹. Σε μια Σύμβαση της οποίας η βασική αρχή περί δικαιοδοσίας είναι ότι ο εναγόμενος πρέπει κανονικά να ενάγεται στα δικαστήρια του τόπου όπου έχει την κατοικία του θα ήταν παράδοξο το να είχε σημασία ο τόπος της κατοικίας του ενάγοντος¹⁰.

17. Αρχεί να υπομνησθεί η οικονομία της Συμβάσεως των Βρυξελλών για να συναχθεί ότι η κατοικία του ενάγοντος δεν έχει σημασία. Το πεδίο εφαρμογής της Συμβάσεως ορίζεται στο άρθρο 1, το οποίο προβλέπει ότι η Σύμβαση «εφαρμόζεται σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, ανεξάρτητα από το είδος του δικαστηρίου». Το Δικαστήριο επιβεβαίωσε ότι η Σύμβαση περιέχει κανόνες περί δικαιοδοσίας που καθορίζουν σε ποιες περιπτώσεις, περιοριστικώς απαριθμούμενες, ο εναγόμενος μπορεί να εναχθεί ενώπιον δικαστηρίου άλλου συμβαλλομένου κράτους¹¹. Το άρθρο 26 περί της αναγνώρισεως των αποφάσεων και το άρθρο 31 περί της εκτελέσεώς τους, διατάξεις κλειδιά του τίτλου III της Συμβάσεως («αναγνώριση και εκτέλεση») έχουν διατυπωθεί με παρόμοιους γενικούς όρους¹². Τελικά, η διατύπωση όλων των κύριων διατάξεων συνεπάγεται ότι το ουσιαστικό πεδίο εφαρμογής της Συμβάσεως καθορίζεται με αναφορά στις διαδικασίες που κινούνται ενώπιον των δικαστηρίων των

9 — Ibidem, σ. 43.

10 — Εκτός αν πρόκειται για μη διεθνείς υποθέσεις όπου ο ενάγων έχει κατοικία στο ίδιο συμβαλλόμενο κράτος με τον εναγόμενο, οπότε έχουν εφαρμογή μόνο οι κανόνες περί δικαιοδοσίας που ισχύουν σ' αυτό το κράτος βλ. την έκθεση Jenard, όπ.π., σ. 36.

11 — Απόφαση του Δικαστηρίου της 17ης Ιουνίου 1992, C-26/91, Handte (Συλλογή 1992, σ. I-3967, σκέψη 13).

12 — Στην έκθεση Jenard, όπ.π., σ. 71, εκτίθεται ότι η Σύμβαση «εφαρμόζεται στις αποφάσεις που εκδίδονται από δικαστήριο συμβαλλομένου κράτους σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις οι οποίες εμπíπτουν στο πεδίο εφαρμογής της Συμβάσεως, ανεξάρτητα αν οι διάδικοι κατοικούσαν ή όχι στο εσωτερικό της Κοινότητας και ανεξάρτητα από την ιθαγένειά τους» (η υπογράμμιση δική μου).

7 — Εκπρόσωπος της Επιτροπής επισήμανε κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση ότι, σύμφωνα με το άρθρο 52, αυτό αποτελούσε ζήτημα *lex fori* του Δικαστηρίου που επιλήφθη της υποθέσεως, δηλαδή των γαλλικών δικαστηρίων στο πλαίσιο της κριτικής δίκης, το οποίο, πάντως, δεν εξέτασε το ζήτημα αυτό.

8 — Όπ.π., σ. 35.

συμβαλλομένων κρατών ανεξαρτήτως του ποιοι είναι οι διάδικοι.

18. Η Σύμβαση των Βρυξελλών λαμβάνει σταθερά την κατοικία του εναγομένου ως κύριο σημείο αναφοράς για την άσκηση της δικαιοδοσίας. Ο βασικός κανόνας του άρθρου 2 και οι ειδικοί κανόνες, μεταξύ άλλων, των άρθρων 5 και 6 αναφέρονται απαρεγκλίτως στον τόπο όπου ένα «πρόσωπο που έχει την κατοικία του στο έδαφος συμβαλλομένου κράτους» μπορεί να εναχθεί. Ούτε σ' αυτές τις διατάξεις ούτε σε καμία από τις ειδικές διατάξεις όπως του άρθρου 13 (συμβάσεις καταναλωτών) ή το άρθρο 16 (αποκλειστική διεθνής δικαιοδοσία) γίνεται οποιαδήποτε αναφορά στην κατοικία του ενάγοντος. Πράγματι, ενδείξεις όπως αυτές που προκύπτουν από το κείμενο υποδηλώνουν ότι η Σύμβαση θεωρείται ότι έχει εφαρμογή σε διαφορές στις οποίες ενέχονται πρόσωπα που έχουν κατοικία σε συμβαλλόμενα κράτη. Το άρθρο 13, δεύτερο εδάφιο, προβλέπει ότι, όταν «ο αντισυμβαλλόμενος του καταναλωτή δεν έχει κατοικία στο έδαφος συμβαλλόμενου κράτους», ο αντισυμβαλλόμενος «θεωρείται [...] ότι έχει την κατοικία του» σε συμβαλλόμενο κράτος, όταν διαθέτει υποκατάστημα ή πρακτορείο στο κράτος αυτό και η διαφορά έχει σχέση με την εκμετάλλευσή τους. Η τελευταία αυτή διάταξη σκοπεύει απλώς στον προσδιορισμό του συμβαλλομένου κράτους το οποίο μπορεί, στο πλαίσιο αγωγής ασκήθειας από τον καταναλωτή, να ασκήσει τη δικαιοδοσία του¹³. Το άρθρο 17 παρέχει αποκλειστική δικαιοδοσία στα δικαστήρια των συμβαλλομένου κράτους που ορίζεται προς τον σκοπό αυτό σε σύμβαση μεταξύ των μερών «από τα οποία ένα τουλάχιστον έχει την κατοικία του στο έδαφος συμβαλλόμενου κράτους».

19. Οι περί δικαιοδοσίας διατάξεις της Συμβάσεως των Βρυξελλών περιλαμβάνουν δύο ξεχωριστές ενότητες διατάξεων που ορίζουν το πλαίσιο της λειτουργίας του τίτλου ΙΙΙ. Πρώτον, το άρθρο 2 παρέχει δικαιοδοσία βάσει της κατοικίας του εναγομένου, με την επιφύλαξη ορισμένων ειδικών διατάξεων όπως των άρθρων 5, 6, 7 έως 12 α, 13 έως 15, 16 και 17. Το άρθρο 4 προβλέπει τις περιπτώσεις στις οποίες «ο εναγόμενος δεν έχει κατοικία στο έδαφος συμβαλλομένου κράτους», στις οποίες περιπτώσεις η δικαιοδοσία σε κάθε συμβαλλόμενο κράτος θα ρυθμίζεται «από το δίκαιο του κράτους αυτού», δηλαδή από το ιδιωτικό διεθνές δίκαιο των αντιστοίχων συμβαλλομένων κρατών. Επομένως, η Σύμβαση θεσπίζει ένα πλήρες σύστημα που ισχύει για κάθε εναγόμενο είτε έχει είτε δεν έχει κατοικία στο έδαφος συμβαλλομένου κράτους.

20. Ο αποκλεισμός των εναγόντων που έχουν κατοικία σε μη συμβαλλόμενα κράτη από το άρθρο 2, όπως υποστηρίζει η UGIC, δημιουργεί σημαντικό και παράλογο κενό στο σύστημα της Συμβάσεως των Βρυξελλών. Πρώτον, στερείται νοήματος να αποκλείονται περιπτώσεις εναγόντων που έχουν κατοικία σε μη συμβαλλόμενα κράτη από το πεδίο εφαρμογής της Συμβάσεως, ενώ περιλαμβάνονται περιπτώσεις στις οποίες υπάρχουν εναγόμενοι από τέτοια κράτη. Ειδικότερα, αγωγές που εμπίσπουν στο άρθρο 4 διέπονται, όταν συντρέχει λόγος, από τις διατάξεις των άρθρων 21 και 22 που αφορούν την εκκρεμοδικία και τη συνάφεια, ενώ αγωγές εναγόντων που δεν έχουν κατοικία σε συμβαλλόμενο κράτος δεν διέπονται κατ' ανάγκη απ' αυτές τις διατάξεις, ακόμη κι όταν στρέφονται κατά προσώπων που έχουν κατοικία εντός συμβαλλο-

13 — Απόφαση του Δικαστηρίου της 15ης Σεπτεμβρίου 1994, C-318/93, Brenner και Nöller (Συλλογή 1994, σ. I-4275).

λομένου κράτους. Μολονότι οι τελευταίες αυτές διατάξεις δεν παρέχουν δικαιοδοσία, η διατύπωσή τους συνεπάγεται, όπως και των άρθρων 26 και 31, ότι η Σύμβαση έχει γενικώς εφαρμογή σε όλες τις υποθέσεις που φέρονται ενώπιον των δικαστηρίων των διαφόρων συμβαλλομένων κρατών.

21. Περαιτέρω, κανένα έρεισμα για τη μη εφαρμογή της Συμβάσεως των Βρυξελλών δεν μπορεί να συναχθεί από το γεγονός ότι η Σύμβαση αυτή δεν έχει εφαρμογή σε διαδικασίες που αφορούν την αναγνώριση για την εκτέλεση αποφάσεων που έχουν εκδοθεί εντός μη συμβαλλομένων κρατών¹⁴. Οι διαδικασίες που αποτέλεσαν την αφορμή για τέτοιο αίτημα, σε αντίθεση προς αγωγή που ασκείται κατά εναγομένου που έχει κατοικία σε συμβαλλόμενο κράτος ενώπιον των δικαστηρίων άλλου κράτους μέλους, προδήλως δεν έχουν κανένα σύνδεσμο με την Κοινότητα. Επιπλέον, όπως παρατηρεί η Επιτροπή, η απόρριψη του σημαντικού κριτηρίου της κατοικίας του ενάγοντος μπορεί να ανεύρει κάποιο έρεισμα σε ορισμένα νομολογιακά προηγούμενα που αφορούν αγωγές που ασκήθηκαν από ενάγοντες που έχουν κατοικία σε μη συμβαλλόμενο κράτος, στις οποίες όμως η κατοικία αυτή δεν θεωρήθηκε ως ουσιώδες στοιχείο. Συγκεκριμένα, στην υπόθεση Rich, το Δικαστήριο δεν σχολίασε το γεγονός ότι στην κύρια δίκη υφίστατο ένας Ελβετός ενάγων ο οποίος είχε ασκήσει αγωγή κατά κατοίκου Ιταλίας ενώπιον των αγγλικών δικαστηρίων για τον διορισμό διατητή¹⁵. Παράλληλα, στην υπόθεση Tatry, μολονότι μια από πολλές αγωγές που αφορούσε η υπόθεση αυτή περιελάμβανε μια διαδικασία που είχε κινηθεί στις Κάτω Χώρες από Πολωνούς πλειοκλήτες, με σκοπό να αναγνωριστεί ότι δεν ευθύνονταν για τη φερόμενη μόλυνση ορισμένων εμπο-

ρευμάτων που μεταφέρονταν με ένα από τα πλοία τους από τη Βραζιλία στο Ρότερνταμ, δεν υποστηρίχθηκε ότι τα δικαστήρια μπορούσαν στις μεταγενέστερες κινηθείσες αγγλικές διαδικασίες να αγνοήσουν τις περί εκκρεμοδικίας προϋποθέσεις του άρθρου 21 της Συμβάσεως για τον λόγο ότι η Σύμβαση δεν έχει εφαρμογή στην ολλανδική διαδικασία που άρχισε πρώτη¹⁶.

22. Κατά συνέπεια, συνιστώ στο Δικαστήριο να επιβεβαιώσει ότι η κατοικία του ενάγοντος εντός μη συμβαλλομένου κράτους δεν έχει σημασία για τους σκοπούς της εφαρμογής της Συμβάσεως των Βρυξελλών. Κατά τη γνώμη μου, η κατοικία αυτή μπορεί να ασκεί επιρροή μόνο στις περιπτώσεις στις οποίες ορίζεται ρητώς, είτε άμεσα είτε έμμεσα, από τη Σύμβαση ότι συνιστά αποφασιστικό παράγοντα¹⁷.

B — Η Σύμβαση των Βρυξελλών και η αντασφάλιση

23. Μόνον η UGIC συνηγορεί υπέρ του ότι η αντασφάλιση πρέπει να θεωρηθεί ότι εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του τμήματος 3 του τίτλου II της Συμβάσεως των Βρυξελλών. Αναφέρεται ειδικότερα στην εν δυνάμει εξαιρετικά ασθενή θέση του ασφαλιστή σε ορισμένες καταστάσεις fronting και υποστηρίζει ότι η αντασφάλιση θα πρέπει να

14 — Αυτό επιβεβαιώθηκε από το Δικαστήριο με την απόφασή του της 20ής Ιανουαρίου 1994, C-129/92, Owens Bank (Συλλογή 1994, σ. I-117, σκέψη 37).

15 — Προπαρατεθείσα απόφαση στην υποσημείωση 4.

16 — Προπαρατεθείσα απόφαση στην υποσημείωση 4.

17 — Βλ. τα άρθρα 5, περίπτωση 2, 8, περίπτωση 2, 14, περίπτωση 1, και 17 της Συμβάσεως.

υπόκειται στους ειδικούς κανόνες ασφαλίσεων¹⁸.

μενο κράτος, προϋποθέσεις από τις οποίες καμία δεν πληροί η UGIC.

24. Η Group Josi, υποστηριζόμενη στο σημείο αυτό από τη Γαλλία και το Ηνωμένο Βασίλειο, προβάλλει ότι οι ειδικοί κανόνες που αφορούν τις ασφαλίσεις (ιδίως το άρθρο 8, περίπτωση 2, της Συμβάσεως των Βρυξελλών, που επιτρέπει στον πρωτασφαλιστή να ασκήσει αγωγή ενώπιον των δικαστηρίων του τόπου όπου έχει την κατοικία του) δεν έχουν εφαρμογή. Με τους κανόνες αυτούς επιδιώκεται να προστατευθούν ασφαλισμένα πρόσωπα καθόσον τεκμαιρόμενα ως τα ασθενέστερα συμβαλλόμενα μέρη. Αυτό δεν συμβαίνει στην περίπτωση της αντασφάλισης. Η Group Josi, καθώς και η Γαλλία και το Ηνωμένο Βασίλειο, αντλούν έρεισμα από την έκθεση Schlosser επί της Συμβάσεως προσχωρήσεως του 1978, κατά την οποία «η αντασφαλιστική σύμβαση δεν μπορεί να εξομοιωθεί με την ασφαλιστική σύμβαση. Κατά συνέπεια, άρθρα 7 έως 12 δεν είναι εφαρμοστέα στις συμβάσεις αντασφάλισης»¹⁹. Η Γαλλία σημειώνει ότι, μολονότι το ζήτημα της αντασφάλισης έχει τεθεί στο πλαίσιο υποθέσεων που αφορούν το άρθρο 21, το Δικαστήριο δεν θεώρησε ότι οι ειδικοί κανόνες περί ασφαλίσεως έχουν εφαρμογή. Υποστηρίζει επίσης ότι, ακόμη και αν η αντασφάλιση ενέπιπτε στο πεδίο εφαρμογής της Συμβάσεως το άρθρο 8, περίπτωση 2 της Συμβάσεως, θα μπορούσε να έχει εφαρμογή μόνον όταν ο ασφαλισμένος είναι το ασθενέστερο μέρος και όταν έχει κατοικία σε συμβαλλό-

25. Η Επιτροπή παρατηρεί ότι η σχέση μεταξύ του ασφαλισμένου και του ασφαλιστή βάσει συμβάσεως αντασφάλισης δεν επηρεάζει τη σχέση μεταξύ του ασφαλιστή και του πρωτασφαλισμένου προσώπου και ότι οι σχετικές διατάξεις της Συμβάσεως είναι διαφορετικές. Πάντως, αποφάσισε να αναθεωρήσει την άποψη που διατύπωσε με τις παρατηρήσεις της στην υπόθεση Overseas Union Insurance κ.λπ.²⁰. Επομένως, υποστηρίζει εφεξής ότι οι περί ασφαλίσεως κανόνες σκοπούν στην προστασία του «ασθενέστερου» μέρους, πράγμα που καταλήγει στον αποκλεισμό των συμβάσεων αντασφάλισης. Οι κανόνες περί αντασφάλισης θα πρέπει να θεωρηθούν ότι εμπνέονται από την ίδια φιλοσοφία όπως αυτή που αποτελεί το υπόβαθρο των κανόνων που αφορούν συμβάσεις καταναλωτών στο τμήμα 4 του τίτλου II (άρθρα 13 έως 15) της Συμβάσεως των Βρυξελλών.

26. Υπάρχουν ενδεχομένως δύο στοιχεία βάσει των οποίων η αντασφάλιση θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής των ειδικών κανόνων περί ασφαλίσεως. Το πρώτο είναι ότι δεν υφίσταται θεμελιώδης διαφορά μεταξύ ασφαλίσεως και αντασφάλισης που θα μπορούσε να δικαιολογήσει τον αποκλεισμό της δεύτερης από το πεδίο εφαρμογής του τμήματος 3 του τίτλου II της Συμβάσεως των Βρυξελλών. Το δεύτερο συνίσταται στο συναγόμενο από το κείμενο επιχείρημα ότι, ενώ ορισμένοι κίνδυνοι αποκλείονται ρητώς με το άρθρο 12 α, το οποίο προστέθηκε στη Σύμβαση προσχωρήσεως του 1978, η αντα-

18 — Το *fronting* αφορά την κατάσταση στην οποία ο ασφαλιστής Β, συνήθως σε ανταποδοτική προμήθεια, χρησιμοποιεί ως προκάταγμα για τον ασφαλιστή Α, ο οποίος μπορεί να μη διαθέτει άδεια ή να μην είναι για άλλους λόγους αποδεκτός από τον ασφαλιζόμενο. Συνήθως, ο ασφαλιστής Β θα είναι, βάσει της Συμβάσεως ασφαλίσεως, πλήρως υπεύθυνος έναντι του ασφαλισμένου, πλην όμως δικαιούται αποζημίωσης από τον ασφαλισμένο Α βάσει της Συμβάσεως αντασφάλισης· βλ. *MacGillivray on Insurance Law*, éditeur général Leigh-Jones, 9η έκδ., Λονδίνο 1997, παράγραφος 33-21.

19 — ΕΕ 1986, C 293, σ. 99, παράγραφος 151.

20 — Απόφαση του Δικαστηρίου της 27ης Ιουνίου 1991, C-351/89 (Συλλογή 1991, σ. I-3317).

σφάλιση δεν περιλαμβάνεται σ' αυτούς. Κάποια έμμεση επίρρωση της απόψεως αυτής θα μπορούσε να συναχθεί, όπως προτείνει η UGIC, από το γεγονός ότι ο Γάλλος νομοθέτης αποφάσισε, προκειμένου να αποκλεισθεί η αντασφάλιση από το πεδίο εφαρμογής του *code des assurances* (κώδικα ασφαλίσεων), να περιλάβει μια ρητή διάταξη (άρθρο L 111-1) στον κώδικα προς το σκοπό αυτόν.

27. Πάντως, δεν νομίζω ότι τα επιχειρήματα αυτά είναι πειστικά. Πρώτον, ασφάλιση και αντασφάλιση, μολονότι αλληλοσυνδέονται, «είναι εννοιολογικώς διαφορετικές»²¹. Επομένως, μολονότι δεν υφίσταται γενικά αποδεκτός ευρύς ορισμός της αντασφάλισης, είναι δυνατόν, κατ' ουσίαν, να διακρίνεται η αντασφάλιση από συνήθεις συμβάσεις ασφαλίσεως, διότι «δεν αποτελεί ούτε εκχώρηση ούτε μεταβίβαση της αρχικής πράξεως ασφαλίσεως από έναν ασφαλιστή σε άλλον, ούτε συνιστά εταιρική σχέση ή σχέση εντολής μεταξύ ασφαλιστών», αλλά, αντιθέτως, αποτελεί «αυτοτελή σύμβαση ασφαλίσεως, όπου ο αντασφαλιστής δεσμεύεται να διασφαλίσει τον αντασφαλισθέντα πλήρως ή εν μέρει έναντι ζημιών για τις οποίες ο δεύτερος ευθύνεται έναντι του ασφαλισθέντος στο πλαίσιο της αρχικής συμβάσεως ασφαλίσεως»²².

28. Η βασική σκέψη, πάντως, πρέπει να αναζητηθεί στην πολιτική που υπαγόρευσε τους ειδικούς κανόνες δικαιοδοσίας στον τομέα της ασφαλίσεως. Είναι σαφές από την έκθεση Jenard ότι, «για λόγους κοινωνικής φύσεως που πηγάζουν από μέρηματα προστασίας ορισμένων κατηγοριών προσώπων,

όπως των ασφαλισμένων [...]», κατέστησαν αναγκαίες ορισμένες εξαιρέσεις υπό τον γενικό κανόνα της δικαιοδοσίας βάσει της κατοικίας «και αποσκοπούν ιδίως στο να αποφευχθούν καταχρήσεις που μπορούν να προκύψουν σε συμβάσεις προσχωρήσεως»²³. Η έννοια της προστασίας του ασφαλισμένου, από απόψεως δικαιοδοσίας, έναντι του (συνήθως) οικονομικώς ισχυρότερου ασφαλιστή φαίνεται ότι αποτέλεσε μάλιστα την πηγή εμπνεύσεως του αρχικού κειμένου του τμήματος 3 του τίτλου II της Συμβάσεως των Βρυξελλών. Πράγματι, το Δικαστήριο έκρινε με την απόφασή του Bertrand αρκετούς μάλιστα μήνες πριν από την υπογραφή της Συμβάσεως προσχωρήσεως του 1978, ότι η προστασία του ασθενέστερου ή συμβαλλόμενου ιδιώτη (τελικού καταναλωτή) αποτέλεσε τον λόγο θεσπίσεως των κανόνων του αρχικού τμήματος 4 του τίτλου II, μολονότι οι διατάξεις αυτές δεν αναφέρονται σε «καταναλωτές»²⁴. Η άποψη αυτή επιβεβαιώθηκε ρητά το 1983, όσον αφορά το τμήμα 3 του τίτλου II της αρχικής Συμβάσεως των Βρυξελλών, με την απόφαση Gerling, όπου το Δικαστήριο έκρινε ότι, «από την εξέταση των διατάξεων του τμήματος αυτού, όπως φωτίζονται από τις προπαρασκευαστικές εργασίες, προκύπτει ότι αυτές, παρέχοντας στον ασφαλισμένο μια δέσμη επιλογής δικαιοδοσίας, ευρύτερη από εκείνη που παρέχεται στον ασφαλιστή, και αποκλείοντας κάθε δυνατότητα συνομολόγησης ρήτρας περί παρεκτάσεως δικαιοδοσίας υπέρ του ασφαλιστή, διαπνέονται από τη μέριμνα προστασίας του ασφαλισμένου, ο οποίος βρίσκεται πολύ συχνά αντιμέτωπος με προκαθορισμένη σύμβαση, οι ρήτρες της οποίας δεν είναι πλέον διαπραγματεύσιμες και ο οποίος, από οικονομική άποψη, είναι ο ασθενέστερος των συμβαλλομένων»²⁵.

21 — Βλ. την απόφαση του Evans, de la Court of Appeal of England and Wales, υπόθεση Agnew κ.λπ. κατά Lansförsäkringsbolagens [1997] 4 All ER 937, σ. 944.

22 — Βλ. MacGillivray on Insurance Law, όπ.π., παράγραφος 33-2, όπου παρατίθενται διάφορα αγγλικά νομολογιακά προηγούμενα.

23 — Όπ.π., σ. 56 και 57.

24 — Απόφαση του Δικαστηρίου της 21ης Ιουνίου 1978, 150/77 (Σύλλογη τόμος 1978, σ. 441, σκέψη 18).

25 — Απόφαση του Δικαστηρίου της 14ης Ιουλίου 1983, 201/82 (Σύλλογη 1983, σ. 2503, σκέψη 17· η υπογράμμιση δική μου).

29. Σ' αυτό ακριβώς το πλαίσιο πρέπει να εκτιμηθεί η περι ανασφάλισως άποψη που εκφράζεται απεριφραστα στην παράγραφο 151 της εκθέσεως Schlosser. Εφόσον απορρίπτεται κατηγορηματικά την εξομοίωση των ανασφαλιστικών συμβάσεων με τις ασφαλιστικές συμβάσεις και εφόσον το άρθρο 9 της Συμβάσεως προσχωρήσεως του 1978 προσέθεσε το νέο άρθρο 12 α στη Σύμβαση των Βρυξελλών, προκειμένου να αποκλεισθούν ρητώς ορισμένες (όχι όμως όλες) συμβάσεις ασφάλισως εμπορικού κινδύνου, πρέπει να θεωρηθεί ότι οι συντάκτες της Συμβάσεως προσχωρήσεως του 1978 αποδέχθηκαν την άποψη της εκθέσεως Schlosser ότι δεν χρειάζονταν να παραμερίσουν ορισμένα είδη συμβάσεων ανασφάλισως, διότι η ανασφάλιση ουδόλως ενέπιπτε εξαρχής στο πεδίο εφαρμογής συμβάσεως.

30. Επιπλέον, το Δικαστήριο δέχεται σταθερά ότι όλες οι εξαιρέσεις από τον γενικό κανόνα ότι ο εναγόμενος πρέπει να ενάγεται ενώπιον των δικαστηρίων του τόπου της κατοικίας του πρέπει να ερμηνεύονται στενά²⁶. Δεδομένου ότι είναι, τουλάχιστον, αμφίβολο ότι υφίστατο αρχικά η πρόθεση να περιληφθεί η ανασφάλιση στο πεδίο εφαρμογής του τμήματος 3 του τίτλου II της Συμβάσεως των Βρυξελλών ή, ακόμη και αν περιλαμβάνετο αρχικώς, να διατηρηθεί αυτή εντός του εν λόγω πεδίου εφαρμογής μετά την κατάρτιση της Συμβάσεως προσχωρήσεως του 1978, το Δικαστήριο θα πρέπει τώρα να επιβεβαιώσει ότι οι γενικοί περί δικαιοδοσίας κανόνες της Συμβάσεως των Βρυξελλών έχουν εφαρμογή. Πράγματι,

σκοπός του τμήματος 3 του τίτλου II είναι να τεθεί μια σειρά εναλλακτικών κανόνων δικαιοδοσίας υπέρ των προσώπων που ενάγουν «ασφαλιστή που έχει την κατοικία του στο έδαφος συμβαλλόμενου κράτους» (βλ. το άρθρο 8). Μόνον το άρθρο 11 αφορά το δικαίωμα που αναφέρεται στην «αγωγή του ασφαλιστή». Παρά τούτα, προβλέπει ότι, με την εξαίρεση ότι ανταγωγές όπου μπορούν πάντοτε να ασκηθούν ενώπιον του δικαστηρίου στο οποίο είναι εκκενρής η κύρια αγωγή, η αγωγή του ασφαλιστή πρέπει να ασκηθεί «ενώπιον των δικαστηρίων του συμβαλλόμενου κράτους στο οποίο έχει την κατοικία του ο εναγόμενος». Επομένως, όπως επισημαίνει η Γαλλία, όσον αφορά το δικαίωμα ασκήσεως αγωγής των ασφαλιστών, το τμήμα 3 του τίτλου II επιβεβαιώνει απλώς τον γενικό κανόνα του άρθρου. Αν οι διατάξεις αυτές επεκτείνονταν και στην ανασφάλιση θα μπορούσε, όχι παράλογα, να υποστηριχθεί ότι ο ανασφαλισθείς θα μπορούσε να εναγάγει τον «ανασφαλιστή» στον τόπο της κατοικίας αυτού, διότι, τελικά, θα εξακολουθούσε να είναι «ασφαλιστής», ενώ ο ανασφαλιστής, εφόσον θα έπρεπε να εξομοιωθεί με «ανασφαλιστή», θα μπορούσε ομοίως να εναγάγει τον ανασφαλισθέντα «ασφαλιστή» μόνο στον τόπο της κατοικίας του ανασφαλισθέντος. Νομίζω ότι είναι εξαιρετικά απίθανο οι συντάκτες της Συμβάσεως των Βρυξελλών να είχαν την πρόθεση να στερήσουν τους ασφαλιστές ή τους ανασφαλιστές από το δικαίωμα, στις μεταξύ τους διαφορές, να ασκούν αγωγή βάσει ιδίως του άρθρου 5.

31. Πρόσθετη επίρρωση αυτού του συμπεράσματος βρίσκω στον τρόπο με τον οποίο αντέδρασαν τόσο οι ακαδημαϊκοί κύκλοι όσο

26 — Βλ., παρεδείγματος χάριν, την προπαρατεθείσα απόφαση Handte, σελήεις 13 και 14 και την απόφαση της 27ης Οκτωβρίου 1993, C-51/97, Réunion européenne κ.λπ. (Συνλογή 1993, σ. I-6511, σελήη 16).

και τα δικαστήρια στις διατάξεις του τμήματος 3 του τίτλου II της Συμβάσεως των Βρυξελλών, όπως τροποποιήθηκε με τη Σύμβαση προσχωρήσεως του 1978. Το 1990, ένας σχολιαστής, «προτρέχοντας μας μελλοντικής αιτήσεως για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως από το Δικαστήριο, [...] υποστήριξε ότι η αντασφάλιση θα πρέπει ασφαλέστατα να αποκλεισθεί από το τμήμα 3»²⁷. Είναι αξιοσημείωτο ότι τα αγγλικά δικαστήρια — τα οποία, δεδομένου ότι οι περισσότερες από τις διεθνείς πράξεις αντασφάλισης διενεργούνται στην αγορά του Λονδίνου²⁸, έχουν ιδιαίτερη εξοικείωση με την αντασφάλιση — λαμβάνουν συστηματικά θέση κατά της δυνατότητας να περιληφθεί η αντασφάλιση στο πεδίο εφαρμογής των ειδικών κανόνων²⁹.

αντασφαλισθέντος και αντασφαλιστή, δεν πρέπει να θεωρηθούν ως «υποθέσεις ασφαλίσεων» για τους σκοπούς της Συμβάσεως των Βρυξελλών. Το συμπέρασμα αυτό δεν επηρεάζεται από τον ισχυρισμό της Επιτροπής ότι η αντασφάλιση θα πρέπει να θεωρηθεί υπόθεση ασφαλίσεων όταν ο(οι) αρχικώς (οι) αντισυμβαλλόμενοι (οι) βρίσκονται (όνται), είτε συνεπεία της εθνικής νομοθεσίας είτε οποιουδήποτε άλλου λόγου, σε άμεση σχέση με τον αντασφαλιστή³⁰. Στις περιστάσεις αυτές, ο αντασφαλιστής ενεργεί πράγματι ως ασφαλιστής και, επομένως, υπόκειται στους ειδικούς περί δικαιοδοσίας κανόνες του τμήματος 3 του τίτλου II. Με άλλα λόγια, έναντι ενός τέτοιου αντισυμβαλλόμενου πρέπει να θεωρηθεί ότι υποκαθίσταται στη θέση του ασφαλιστή για τους σκοπούς του τμήματος 3³¹.

32. Κατά συνέπεια, είμαι πεπεισμένος ότι συμβάσεις αντασφάλισης, δηλαδή αυτές που δημιουργούν σχέσεις μεταξύ

27 — Kaye, «Business insurance and reinsurance under the European Judgments Convention: application of protective provisions», 1990, *Journal of Business Law*, σ. 517, 522. Βλ. επίσης Hunter, «Reinsurance Litigation and the Civil Jurisdiction and Judgments Act 1982», 1987, *Journal of Business Law*, σ. 344. O'Malley et Layton, *European Civil Practice*, 1989, παράγραφος 18.07. MacGillivray on *Insurance Law*, όπ.π., παράγραφος 33-84, και *Colinvaux's Law of Insurance*, Merkin, 7η έκδοση, Λονδίνο, 1997, σ. 39.

28 — Βλ. *Colinvaux's Law of Insurance*, όπ.π., σ. 29. Ο σημαντικός ρόλος των δικαστηρίων του Ηνωμένου Βασιλείου που απορρέει από την σημασία της αγοράς του Λονδίνου σημειώνεται επίσης από το tribunal de commerce de Nanterre στην απόφαση που εξέδωσε στα πλαίσια της κύριας δίσης και, πράγματι, αναγνωρίζεται στην έιθεση Schlosser, όπ.π., παράγραφος 136.

29 — Βλ. την απόφαση του δικαστή Kerr του Court of Appeal of England and Wales στην υπόθεση Citadel Insurance κατά Atlantic Union Insurance [1982] 2 Lloyd's Rep. 543, σ. 549 την απόφαση του δικαστή Rix, του High Court of England and Wales στην υπόθεση Trade Indemnity κ.λπ./Forsäkringsaktiebolaget Njord (υπό εκκαθάριση) [1995] 1 All ER 796, σ. 804 και την απόφαση του δικαστή Evans στην υπόθεση Agnew κ.λπ./Lansförsäkringsbolagens, όπ.π., προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 21 σ. 943 και 944.

30 — Κατά την εν' αμφοτερόμου συζήτηση, η Επιτροπή αναφέρθηκε, συναφώς, σε ορισμένες διατάξεις του ιαπωνικού δικαίου. Σε αντίθεση προς τον ισχυρισμό της η UGIC, οι εκτιμήσεις αυτές δεν ισχύουν ως προς τη σχέση μεταξύ ενός αντασφαλιστή και ενός ασφαλιστή στις αποκαλούμενες καταστάσεις «fronting».

31 — Η έννοια της υποκαταστάσεως εξετάστηκε πρόσφατα από το Δικαστήριο στην απόφαση της 27ης Ιανουαρίου 2000, C-8/98, Dansommer (Συλλογή 2000, σ. I-393, σκέψη 37).

III – Πρόταση

33. Υπό το φως των προεκτεθέντων, προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει στα ερωτήματα που υπέβαλε του cour d'appel de Versailles ως ακολούθως:

- 1) Η Σύμβαση της 27ης Σεπτεμβρίου 1968 για τη διεθνή δικαιοσύνη και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, όπως έχει τροποποιηθεί, έχει εφαρμογή σε κάθε αγωγή αστικής ή εμπορικής φύσεως που ασκείται εντός συμβαλλομένου σε αυτή τη Σύμβαση κράτους κατά εναγομένου που έχει την κατοικία του σ' αυτό ή σε άλλο συμβαλλόμενο στη Σύμβαση κράτος, ανεξαρτήτως του τόπου κατοικίας του ενάγοντος,
- 2) Οι ειδικοί κανόνες δικαιοσύνης σε υποθέσεις ασφαλίσεων που περιέχονται στο τμήμα 3 του τίτλου II, όπως έχει τροποποιηθεί, της Συμβάσεως των Βρυξελλών δεν έχουν εφαρμογή σε υποθέσεις ανασφαλίσεως.